

Osztályozás		Tárgy		Hely		Idő		Személy	
		323.241				1942			
Budapestre vonatkozó újságcikkek		Szerző: Bessenyei Andor		Cím: EMLÉKEZÉS 1942. MÁRCIUS 15-RE		Forrás: Jón Nővére		1968. máj. 19.	

Most húsz éve, hogy hazánk nagy nemzeti ünnepén március 15-én a Kommunista Magyarországi Pártjának vezetésével a hazafias erők nagy tömegei tüntettek a Petőfi-szobornál, a fasizmus, a háború és a hazaáruló, hitlerbarát kormány ellen, a független, szabad, demokratikus Magyarországért!

A magyarországi függetlenségi mozgalom vezetője, a fasiszta-, német- és háborúellenes erők szervezője a Kommunista Magyarországi Pártja volt. 1942 elején a Kommunista Magyarországi Pártjának a fő célja a Horthy-fasiszta rendszer politikai válsága elmélyülésének kihasználásával a Bárdossy-kormány megbuktatása, és a különbéke kiharcolása volt. Mozgósítani kellett a dolgozó tömegeket és mindazokat a hazafias erőket, amelyek hajlandók voltak az ország függetlenségéért, szabadságáért és a békéért harcolni. A magyar kommunisták a hazafiság fényes tanújelét adták azzal, hogy a kiméletlen üldöztetés, az illegális nehézségi körülményei között volt bátorságuk a nemzeti-érzésű tömegeket mozgósítani, felrázni őket a letargikus állapotból s nyíltan szembefordítani őket a fasizmussal, a németbarátokkal és a rabló, szovjetellenes háború híveivel. A független, szabad demokratikus Magyarországi jelszó széles tömegek körében talált visszhangra, de ez nem volt elég, még nagyobb tömegeket kellett megnyerni.

A nemzeti függetlenségi harc kiszélesítése munkájának és a demokratikus erők összefogására létre kellett hozni egy legális szervet. Ilyen szerv lett a párt által kezdeményezett Magyar Történelmi Emlékbizottság. A Történelmi Emlékbizottság tagjai a nemzeti eszmékhez hű írók, újságírók, tudósok, művészek és jeles közéleti személyiségek voltak.

Az 1942 február végén megalakult Történelmi Emlékbizottság megkezdte az előkészületeket március 15-re, illetve egy nagyszabású tüntetés előkészítésére. A Történelmi Emlékbizottság művészi kivitelezésű Petőfi-jelvényt bocsátott ki. A Petőfi-jelvényt az antifasiszták, a függetlenségi mozgalomban résztvevő, vagy azzal rokonszenvező munkások, parasztok és értelmisé-

giek ezrei viselték, nyíltan s tüntetően. A Bizottság „Petőfi útján” címmel könyvet adott ki. Ebben a könyvben haladó szellemű írók, újságírók, válogatásában írtak 1848-ról olyan szellemben, hogy könnyű volt megérteni az írás célját és mondanivalóját. A fasiszták, a nemzetellenesek előtt világossá vált a Történelmi Emlékbizottság célkitűzése. A Horthy-titkosrendőrség hamar rájött arra, hogy a függetlenségi mozgalom igazi vezetője és szervezője a Kommunista Magyarországi Pártja. A függetlenségi mozgalomban résztvevők elejétől tudták, hogy ezt a mozgalmat és a Történelmi Emlékbizottságot ki vezeti, s ennek ellenére még a polgárság egy része is hajlandó volt a kommunista párttal együtt haladni és harcolni a független, szabad, demokratikus Magyarországiért. Más volt a helyzet a Szocialista Párt jobboldali vezetőségével. Ez a vezetőség nem volt

hajlandó a Kommunista Párttal együttműködni. Nem voltak hajlandók részt venni az olyan közös akcióban, mint a március 15-i tüntetés megszervezése. A szociáldemokrata jobboldali vezetők arra hívtak, hogy biztos értesüléseik szerint — a szélső-jobboldali elemek készülnek az ünnepséget provokációval megzavarni, és ezért — írja a Népszava 1942. március 14-én — a szabadság „egyetlen híve, egyetlen szervezett munkás sem engedheti meg és magartásával nem is járulhat hozzá, hogy a március 15-ét megszenteltetnő terv sikerüljön”. Láthatjuk azt, hogy milyen átlátszó és olcsó kifogással éltek a szociáldemokrata vezetők. A Kommunista Párt pár héttel március 15-e előtt szervezte a munkásokat a tüntetésre, alapos munkát végzett ezen a téren s ezért a jobboldali vezetőknek nem sikerült megakadályozni a munkástömegek részvételét a tüntetésben. A munkások inkább a kommunistákra hallgattak. A munkások előre felkészültek a tüntetésre: koszorúkat gyűjtöttek, zászlókat, transzparenszeket készítettek. Az egész fővárosban érezni lehetett a tüntetésre való készülődést.

Március 15-én délután 3 órakor a Petőfi-szoborhoz vult a több ezer tömeg és ott

elhelyezték a koszorúkat. A tüntetés némán zajlott le. Az eredeti terv az volt, hogy a koszorúzás után a tömeg átmegy a Kossuth-szoborhoz és tüntetni fog a háború ellen. Valóban a Petőfi-szobortól megindult a menet a Ferenc József térre (jelenleg: Országház tér), nagyon forró volt a hangulat. A néma tüntetés hangos tüntetéssé vált s a tízezres tömeg ütemesen kiabálta a következő jelszavakat: „Vesszen a háború!”, „Vesszen Hitler! Független, szabad, demokratikus Magyarországot! Szovjet—magyar barátságot!” Bár a rendőrség a tüntetést szétverte s több száz főt letartóztatott, az 1942-es március 15-e a magyar függetlenségi mozgalomnak nevezetes dátuma lett.

Nevezetes dátum azért is, mert a Horthy-fasiszta rendszer több mint kétévtizedes fennállása óta először sikerült március 15-ét a 48-as forradalom szellemében megünnepelni. 1942. március 15-e kiinduló pontja lehetett volna a magyar dolgozó nép fegyveres ellenállásának, de a reakciónak sikerült szembefordítania a függetlenségi mozgalomnak a jobbszárnyát, a mozgalom balszárnyával, elsősorban a kommunistákkal. A jobboldali szociáldemokrata vezetőket terheli a felelősség azért, hogy a március 15-i tüntetést nem jött létre a munkásosztály akcióegysége.

Az 1942. március 15-i tüntetés megmutatta azt, hogy a Horthy-fasiszta rendszer negyedszázados uralma nem tudta megtörni a munkásosztály forradalmi szellemét és akaratát. A március 15-i tüntetés megmutatta, hogy a magyar nép függetlenségi harcában a munkásosztály élen jár, s ő a nemzet vezető osztálya. Végül a március 15-i tüntetés megmutatta, hogy a kommunista párt nemcsak a munkásosztály, hanem az egész nép érdekében harcoló párt.

Bessenyei Andor ts.